

Людмила ОГНЄВА

СИМВОЛ
УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Людмила ОГНЄВА

СИМВОЛ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

ДОНЕЦЬК – 2009

СИМВОЛ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Автор-укладач
Людмила ОГНЄВА

**СИМВОЛ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ. /Автор-укладач Огнєва
Людмила. – Донецьк: Норд- Комп'ютер, 2009. – с.40**

Є в українській історії ХХ століття постаті , які ще належно не оцінені ні державою, ні суспільством. Шкода, адже вони – С.Бандера, А.Мельник, Я.Стецько, Р.Шухевича – поклали свої життя на вівтар незалежності України. Гідне місце у цьому славетному переліку займає полковник Євген Коновалець.

Чи не найголовнішою заслугою Є. Коновальця є створення Української Військової Організації (УВО) та розбудова Організації Українських Націоналістів (ОУН). Прикметно, що ОУН, навіть через півстоліття по загибелі свого творця, не тільки існує, але й займає помітне місце в українському політикумі.

Але зводити заслуги Є. Коновальця лише до створення двох вищезгаданих структур – не зовсім правильно. Не менш важливим для свідомих українців була, є і буде велич духу Полковника, його мужність та відданість справі української незалежності.

© Л.Огнєва. 2009

Полковник Євген Коновалець
(14.VI.1891-23.V.1938)

Листівка із зображенням полковника Є.Коновальця

Огнєва Людмила.

Символ української нації

Коновалець Євген – "Віра", "Дід", "Дядько" (14.06.1891, с Зашків, Жовківський р-н, Львівська обл. – 23.05.1938, Роттердам, Голландія) – визначний український військовий і політичний діяч, полковник Армії УНР. У 1917 році в Києві сформував корпус Січових Стрільців. У серпні 1920 році сприяв створенню Української Військової Організації (УВО), а 1929 року була створена Організація Українських Націоналістів (ОУН). Обидві організації очолював Є. Коновалець.

Активна діяльність по розбудові ОУН, намагання привернути увагу Ліги Націй до голодомору в Україні, спроби налагодити підпілля в радянській Україні викликали занепокоєння Москви. 25.05.1938 року Є.Коновалець був підступно вбитий радянським агентом "Павлусем" – Павлом Судоплатовим.

Похований Є.Коновалець у Роттердамі. Цвинтар Кросвік.

1991 року в Зашкові, в родинному домі Коновальців відкрито музей і встановлено пам'ятник

Всю біографію полковника армії УНР¹ Євгена Коновальця можна звести до короткої формули: "жив для України і загинув за неї".

Українська історична наука ще не визначила роль і значення найвидатніших осіб історії України ХХ ст. Маніпуляції з іменем полковника Є.Коновальця та інших діячів національно-визвольного руху продовжуються, навіть посилюються.

Незалежно від цього не підлягає сумніву, що Є.Коновалець займає одне з перших місць серед борців

¹ УНР - Українська Народна Республіка

за волю нації та побудову незалежної української держави.

Коновалець став героїчною постаттю не через свою трагічну смерть. Він став лідером нації задовго до загибелі. Для минулих, нинішнього і майбутніх поколінь свідомих українців важливими були, є і будуть: велич духу Полковника, його мужність та відданість справі української незалежності. Він ще при житті став символом національно-визвольної боротьби за Українську Державу.

За десять років до смерті була опублікована його праця "Причинки до історії української революції" (1928). Фактично, це – політичний заповіт полковника.

"Причинки" слід розглядати як духовницю досвідченого політика і воєначальника, скеровану до сучасників і нащадків.

Шість ідей, сформульованих полковником Є.Коновальцем, цілком актуальні до сьогодні, і варті розгляду. Хоча б для того, щоб уявити, як виконуються політичні заповіді українських вождів національно-визвольної боротьби.

***Ідея перша.* Основне завдання національно-визвольного руху – це боротьба з окупантами за утворення Української держави.**

Важко вважати, що таке завдання в наш час виконане до кінця. Якщо політики вважають, що "державотворення триває" – то що ж було створено за 15 років?

***Ідея друга.* В боротьбі за Українську державу та її забезпечення від агресії зовнішніх ворогів український національно-визвольний рух на кінцевому етапі мусить спиратися на Українські збройні сили, українські за своїм командним складом та за своєю ідеологією.**

Відомо, що Українська армія не відповідає цим вимогам. Вона давно вже не підходить під параметри

сучасної армії. "Українська армія не є модерною збройною силою великої держави і є армією без ідеології".²

Ідея третя. Основним фактором безпеки держави повинна бути опора на власні сили. Основні вороги України – зовнішні. Без їхнього втручання внутрішні політичні та економічні протиріччя вирішуватимуться згідно з законом або навіть безконфліктно. В зовнішніх політичних орієнтирах не можна шукати опори одночасно в силах, що ворожі одна одній.

Важко уявити собі абсурднішу зовнішньополітичну доктрину як "багатополюсну" орієнтацію, а тим більше, співпрацю з потенційним ворогом української державності.

Ідея четверта. Україна мусить бути єдиною, соборною державою, що веде рішучу боротьбу з будь-якими, інспірованими ззовні, проявами внутрішньо національного сепаратизму; всіма силами треба "мурувати єдність наддніпрянців і галичан".

Кримський й харківсько-донецький сепаратизми, рецидиви галицького й закарпатського сепаратизму підіграються зовнішніми антиукраїнськими силами, які роздувають надумані східняцько-західняцькі несумісності.

Ідея п'ята. Дисциплінованість в державному, громадському, економічному, військовому житті.

"Заклики до встановлення ладу і порядку в державі викликають страшенну лють антидержавних і антинаціональних, а зокрема, бюрократично-мафійних елементів, які ховаються за щит фальшивого лібералізму, звинувачуючи противників існуючого

² Я.Дашкевич. Полковник Євген Коновалець та його політичний заповіт

хаосу в тоталітарному фашизмі (але не в тоталітарному комунізмі!)"³.

Ідея шоста. Непридатність колективного керівництва державою, особливо в складний конфліктний час.

"Формальний владний плюралізм (але без фактичного розподілу компетенцій) призвів уже до колективної некерованості в державі. І тут також заклики до ладу і порядку натрапляють на безпардонну протидію. Хоча, як свідчить історія, об'єднання всіх державних компетенцій в одних розумних, чесних і незалежних від будь-яких політичних і кримінальних факторів руках, під час т. зв. перехідних періодів, здатне було виводити держави на шлях, що вів до піднесення."⁴

Постать полковника-провідника, великого патріота і борця, для якого доля України була понад усе, для якого не існували приватні інтереси, постать великого організатора і людини непохитної волі притягає і притягатиме погляди людей сучасних і наступних поколінь.

Історики не бавляться в гру "що би було, якби було", але зрозуміло, що історія України в другій половині минулого століття покотилася б інакше, якщо б Коновальця не вбили⁵.

Та ми далі віримо, що буде новий провідник – новий полковник з залізною волею, який виведе державу і націю з сліпої вулички на широкий, належний Україні шлях.

³ Я. Дашкевич. Полковник Євген Коновалець та його політичний заповіт

⁴ Там же

⁵ Полковник Коновалець загинув на 46-му році життя, коли він був повний сил, енергії, планів.

Українська Військова Організація
ім. полководця Коновальця

ПОЛКОВНИК
Євген Коновалець

ПРИЧИНКИ
ДО ІСТОРІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ
РЕВОЛЮЦІЇ

Доброчиний громадський Фонд
ім. Князя Осмомисла

Львів 2001

Декалог Українського Націоналіста

(10 правил затверджені Проводом ОУН 1929 року)

Я дух одвічної стихії, що зберіг Тебе від татарської потопа й поставив на грані двох світів творити нове життя:

1. Здобудеш Українську Державу або загинеш у боротьбі за Неї.
2. Не дозволиш нікому плямити слави, ні чести Твоїї Нації.
3. Пам'ятай про великі дні наших Визвольних змагань.
4. Будь гордий з того, що ти є спадкоємцем боротьби за славу Володимирового Тризуба.
5. Помсти смерть Великих Лицарів.
6. Про справу не говори з тим, з ким можна, а з тим, з ким треба.
7. Не завагаєшся виконати найнебезпечнішого чину, якщо цього вимагатиме добро справи.
8. Ненавистю і безоглядною боротьбою прийматимеш ворогів Твоїї Нації.
9. Ні просьби, ні грозьби, ні тортури, ані смерть не приневолять Тебе виявити тайни.
10. Змагатимеш до поширення сили, слави, багатства й простору Української Держави.

12 прикмет характеру Українського Націоналіста

1. **Все готовий**, це значить, що він є вояком Української Револьюційної Армії, Він бореться на великому всеобіймаючому Фронті Української Національної Револьюції, віддаючи всі свої сили, готовий кожної хвилини віддати своє життя.
2. **Безкорисливий**, це значить, що ідею українського націоналізму й службу для неї ставить він вище всіх скарбів світу цього. Для неї він проміняє з радістю

можливість спокійного та вигідного життя на тверду долю жовніра-борця, теплу хату - на окопи чи тюрми. Щастя шукає і знаходить він у радості з боротьби і перемоги на службі Великій Святій Справі. Лише в щасті Української Нації щастя українського націоналіста. Її воля, слава й могутність - його найбільше бажання.

3. **Чесний**, це значить, що він ім'я націоналіста носить гідно й ніколи не сплямить ніяким нечесним вчинком. Він завжди придержується високих вимог націоналістичної моралі. Мораль опортуністичного світу родить і плекає безділля, страх, фарисейство й угоди. Мораль націоналістична - це мораль нового світу, світу чину й боротьби. Її засади взнеслі й тверді. Вона є основою чинного й чистого, мов кришталю, характеру українського націоналіста, Лицаря - Революціонера.

4. **Карний**, це значить, що він безоглядно підпорядкований і вірний аж до смерті Ідеї Українського Націоналізму, Організації Українських Націоналістів і своїм провідникам. Кожний наказ для нього святий. Він знає, що карність – це основа організації й сили, а анархія – це руїна. Тому він завжди підтримує авторитет Проводу Української Нації в Організації.

5. **Активний і підприємливий**, це значить, що він бореться всіма силами, використовуючи всі можливості, кожную хвилину для добра Великої Справи - Української Національної Революції. Він не знає безділля. В нього за думкою і словом іде чин, мов за блискавкою грим. Бо життя - це рух, боротьба та спокій - це застій, і холодна смерть. Кожну ідею, організацію чи людину він оцінює по ділах, а не по словах. Пасивність - це прикмета раба. Пасивності раба протиставляє він творчу ініціативу й напружену активність борця-провідника.

6. **Відважний**, це значить, що він завжди відважно і неустрашно протиставиться всім перешкодам і небезпекам. Він не знає, що то є страх. Заяча вдача боягуза-труса йому чужа й гидка.

7. **Рішучий**, це значить, що він кожний наказ і кожну свою постанову виконує рішучо, без вагань. Постановив – зробив.

8. **Витривалий**, це значить, що він завжди бореться завзято й витривало. Він знає, що без витривалості, доведеної аж до впертості, немає перемоги.

9. **Зрівноважений**, це значить, що він у всіх випадках життя задержує повну рівновагу духа. Життя українського націоналіста повне трудів, перешкод і небезпек. Щоб їх перебороти, щоб опанувати положення і зібрати всі сили до удару в відповідне місце, треба насамперед опанувати себе. Тому український націоналіст усміхнений. Вміє по-лицарськи перемагати і по-геройськи вмирати.

10. **Точний**, це значить, що він завжди придержується точності в житті аж до дрібниць.

11. **Здоровий**, це значить, що він хоче бути здоровим. Він хоче, щоб ціле молоде українське покоління було здорове. Україна потребує сильних і здорових тілом і духом синів і дочок. Тому він займається руханкою і спортом, не нищить свого здоров'я вживанням отрут – не п'є, не курить і не вживає наркотиків, – ні живе гулящим життям. В українського націоналіста Велика Ідея в серці, вогонь революційного духа в грудях, міцні й гнучкі м'язи, сталеві нерви, бистрий соколинний зір і слух та твердий кулак.

12. **Обережний**, це значить, що він завжди придержується усіх засад конспірації.

(червень 1929 року)

Є. КОНОВАЛЕЦЬ У ВІРШОВАНІЙ ПАМ'ЯТІ НАРОДУ

ОУН

До 25-річного ювілею.

Величний день, багряні далі,
І сонце блиском злотих рун
Сьогодні тче в душі скрижалях
Емблему вільності - ОУН.
Три горді літери, три слова, -
Їм років нині двадцять п'ять,
І ширять вістку цю діброви,
І звідусіль вітри шумлять,
Що від шумких Десни приплавів
До узбережних моря дюн
Стоїть в одній крицевій лаві
Міцна, незборена ОУН.
І хай у ній нема Євгена,
Нехай в бою Тарас поляг,
Ще вище піднято знамена,
Ще більша воля до звитяг!
За власну хату, за державу,
За спокій вод своїх лагун -
З таким девізом величавим
Сьогодні в бій іде ОУН.
Даремно пінить ворог люттю
І сипле тисячі проклять, -
В цей славний день по всіх розпуттях
Кантати сміливим звучать,
Летять безудержним розгоном,
Дзвенять акордом рвійних струн,
Тобі, ударний легіоне
Землі української, – ОУН!
З тобою степ і спів ручаю,
Небес блакить, поля, лани,

Тебе вітає днесь Почаїв,
Дніпра величать буруни,
І з Дону вод по Татр відроги
В цей день гримлять мільйоном лун,
Як світлий символ перемоги,
Три горді літери-ОУН!

Верес Микола.

На смерть провідника

Осінній день... Вінки... І домовина,
А вдалині шпилі готичних веж...
І знову ти в жалобі, Україно,
І смуток знов охоплює без меж.
Бандера впав... Чому це все не сниться,
Чому звучать жорстокістю слова,
Що між могил баварської столиці
Неждано так з'явилася нова...
І зводжу зір на обрії крижальні,
І погляд гнів глибокий застеля.
Так, чуть його-зловтішний, тріумфальний
Катюги сміх за брамою Кремля.
Радіє він, що час підкрався смерті,
Що згас в очах безудержний порив,
Що низько ми схиляємо вчетверте
З мільйонів щогл печалі прапори...
Ми хилим їх, ми клонимо в пошані,
І лиш на мить здригається рука.
Остання честь Людині полум'яній,
Палкий салют чинам Провідника!
А мить пройде, й рука міцніє знову,
І криця знов дзвенить у лезах лав, —
Трибуне наш, ми все наготові
Кінчити змаг, що Ти був розпочав!

І надарма з отрутою ампулки,
Розриви бомб, і підступ й револьвер,
У той під'їзд мюнхенського провулка
Бандера впав, та в ньому не умер.
І Мюнхен звівсь, мов гасло, поміж нами,
В одному нас єднаючи звені,
Як був Париж, як мури Роттердаму,
Як ті ліси під Львовом наливні.
Тож не радій, тиране, передчасно
І сліз гірких, ні розпачу не жди,
Побачиш ти як ще цвістимуть рясно,
Де обрій наш, увільнені сади,
І затремтять простори злотопері,
І вітер гімн свободи рознесе, –
За смуток наш, за Мюнхен, за Бандеру-
Відповіси, убивнику, за все!..

Фесюк Галина.

Євгену Коновальцю

Не раз, не два ти йшов на смерть -
Сорочка вишита від крові багрянїла,
А серце тьохкало "Я Січковий стрілець
Не переможе мене вража сила!"
Упавши мертвим там, на чужині,
Зумів загинути, щоб вічно жити.
Віддав життя за України біль,
За рідну землю кров твоя пролита.
І не один минув без тебе рік,
Проплинув час крізь бурі і незгоди,
А ти, Євгене, Січковим стрільцем,
Героєм слави став в серцях народних.

Фесюк Галина.

Пам'ять

Євгену Коновальцю

Давно, Євгене, вже тебе не стало,
Лежиш, мій друже, у чужій землі.
Й хоч серце твоє битись перестало
Та комендантом залишився для стрільців.

Ти стільки жертвував собою,
Не для своїх, для наших благ...

Ішов нескорений до бою
За синьо-жовтий рідний стяг.

І той, хто був Вітчизні вірний,
Става з тобою в один ряд -
За Україну незалежну й вільну -
Наш край квітучий, наче сад.

Нині тебе нема між нами!
Мовчать уста, що вели в бій,
Натхненні мудрими словами,
Мовчить душа - твій буревій.

Та не погас вогонь стрілецький,
У кожному серці він горить,
Бо хоч ми вільні, незалежні,
Та ворог поруч, він не спить...

Твій шлях устелений борнею
І слава мужнього борця
Для нас досвітньою зорею
Сіяють нині у серцях..

Та знай...

Ніхто ніколи нас не скорить
Допоки, хоч одна душа
Живе твоїм імям, Євгене,
І славою сміливого стрільця.

Євген Коновалець

Ой, не в лісі буревії
Верховіття гнуть –
Це стрільці у бій за мрії
Прадідів ідуть.
Їм стелилися дороги
І цвіли хустки
До Дніпра, де б'ють
пороги,
Не на день – роки.
Несли сонце в кожна хату,
Села і міста,
А загарбницьку армаду
Спопеляла мста.
Ще би дрібку щастя-долі
Розметати грязь,
Щоб на київським
престолі
Сів народний князь.
Та не сталося, не
судилось...
Господи, чому?
Знову брами відчинились
Нам іти в тюрму?!
Звисли скручені рамена
В пазурах ловця,
Плаче-квилить наречена,
Бо нема стрільця...
Як нема? А - хто це фаму
Боротьби підняв
І приніс до Роттердаму
Через сім держав?

Хто стиснув у камінь сльози,
У набої - біль
І в нові визвольні грози
Влив юнацький хміль?
Хто, упавши, став героєм
Молодим за стяг
І скорив із ними з боем
До столиці шлях?!
Провіднику-отамане,
З Богом спочивай,
Кров жарка з твоєї рани
Вмила вільний край.
Є твердий закон легенди,
Прочитайте з книг:
Треба прапором померти,
Щоб вести живих!

Михайло Максимик.

Звіт

*Пам'яті славетного провідника
УСС, УВО та ОУН полковника Євгена Коновальця*

Пане полковнику! Нині звітує
Вам покоління нове:
Наша держава воскресла й квітує,
Наша Вкраїна – живе!
Пане полковнику! Ми пам'ятаємо
Вашу звитьягу й славетні діла,
Голови нині низько схиляємо –
Бо незалежна вкраїнська земля.
Пане полковнику! Ваші звіти
Втілили ми у життя.
Та знаємо: треба щомиті горіти,
Щоб Україна була.

Пане полковнику! З нами на марші
Вічно стрільці січові.
Й нові покоління, я вірю, не гірші —
Знамена несуть бойові.
Пане полковнику! Ми рушимо далі,
Утвердим Вкраїну в віках.
Вашу ж звитягу, доблесть і славу
Повік збережемо в серцях.

М. Галечко.

Євген Коновалець

Мов орел, ти підніс до вершини
Прапор волі шляхом боротьби;
Полум'яну любов до України
Всім щепив серед пільми руїни,
Пок' не впав на шляху до мети.
Хоч вдалося Москві динамітом
На куски розірвать твою грудь,
Та ідея твоя святим мітом
Безугавно гримить заповітом:
«Українську державу здобудь!»
О, далекий, чужий Роттердаме!
Океан твої бруки змива,
Ти всюди знайомий з морями:
Гей, неси ж нашу славу свгтами
Про діла Коновальця-Вождя!

Б. Стельмах.

Звідомлення для полковника Коновальця

Пане полковнику, пильно голошу: кайдани іржаві,
Пути криваві - московське одріття - розірвано днесь!
Звівся з колін наш народ український в Соборній державі,
Аж задвигтіло, аж світ сколихнувся, здригнувся увесь!
Пане полковнику, бачите, скільки терпіння і часу
Мусила скласти вдова-Україна на Божий вівтар!
Скільки то крові жертвовно гасило чорнобильську чашу!
Ваша так само, з вогнем перемішана, вистигла там.
Знов запливає в знесилену пам'ять історія давня,
Гул Роттердама і Кользінгер... Кіно «Люміс»...
Пане полковнику, сірий пакунок цей викиньте з травня!
Геть і негайно, пожбурте за тим, хто його Вам приніс!
Боже, вже ніколи! Вже по дванадцятій!.. Вже по надіях...
Вибух червоний! Червоне затемнення! Смерті червіль!
Зблиснули сльози - від Сяну до Дону - на вицвілих віях ...
Тисячам тисяч понижчали віка тюремних склепінь...
З рук ваших праведних стяг підхопили нові стягоносці...
В небі, освячені золотом Тризуба, він змерехтів!..
Лізли та лізли у двері й у вікна непрошені гості –
Впали офірою тисячі тисяч крилатих життів.
Перемішалися кривда з наругою, ганьба і горе,
Над Україною звила гніздо найчорніша з епох...
Пане полковнику, світ ще не бачив такої потвори!..
Але і їй таки краї доїхали - люди і Бог!
Ще, правда, вужиться, пружиться стерво змертвілого гада,
Ще воно, кляте, і далі лякати тужиться народ –
Покрадьки, поночі казяться каїни, коїться зрада –
Рвуть монументи, та Вам не поклониться бомбам заброд!
Пане полковнику, ваша рішучість у бронзі й граніті,
Рівно ж як нація, Феніксом з попелу знай воскресла.
Всі українці, що нині розкидані Богом по світі,
Вашим безсмертям осяюють гордо свої небеса.
Лава за лавою в здвизі єдинім, за форумом форум
Нарід нескорений світові слово являє своє -
Пане полковнику, встаньте на струнко під рідним прапором -
Вся Україна - від Сяну до Дону - за Вами встає.

Марія Каравацька.

Памяті Полковника

Коновалець Євген!..
Серед славних імен
Твоє ім'я зорею нам сяє.
Твоє рідне село
Й прогресивний весь люд
Твоє ім'я тепер величає.
Рідний Зашкове мій!
Я вклоняюсь тобі,
Що ти виплекав нам Коновальця,
Тут він в школу ходив
І прекрасно учивсь,
Рідна земле, полковником слався!
Рідна школо моя!
Найдорожчим ім'ям
Називатися будеш ти скоро.
Тут навчався твій син,
І путівку в життя
Віддала йому ти, рідна школо!
Наша шана тобі!
В рідній церкві, в селі,
Службу Божу не раз відправляєм
Біля дому твого,
Де погруддя твоє,
Свої голови низько схиляєм.
Коновалець Євген!
Серед славних імен
Твоє ім'я зорею нам сяє.
Твоє рідне село
Й прогресивний весь люд
Твоє ім'я тепер величає!
Україну свою
І народ дорогий
По-синівськи і палко любив ти.
То ж в нащадках твоїх
Твого духу й снаги
Ворогам і злочинцям не вбити!

Володимир Довгань.

У Роттердамі дзвони б'ють

До 110-ої річниці великого сина

українського народу – полковника Є. Коновальця

У Роттердамі дзвони б'ють.

У Роттердамі сум України.

Героя нації несуть.

У чорне ложе домовини.

В живих полковника нема.

Його убили. Хто? Совіти:

Підступно, підло, крадькома.

Ганьба вам, кляті пройдисвіти!

В Москві б'ють радісно салюти,

В Москві вигукують «Ура!».

«Вся Україна наша буде,

Вже Захід брати нам пора?»

І взяли нас в тридцять дев'ятім.

На мріях волі ставлять хрест,

А час прийшов, і в дев'яностім

Народ піднявся і воскрес!

Так, помилились сталіністи,

І Коновалець не помер.

Його ідеї й заповіти

Живуть в народі і тепер.

Є Коновалець тут, між нами,

А може, тисячі таких,

Хто любить волю до безтями –

В тюрмі народів жить не звик.

6 травня 2001 року.

Є.КОНОВАЛЕЦЬ – У ПІСНЯХ УПА⁶

Уснопоетична пам'ять зберегла народні твори про Євгена Коновальця, які, в основному, стосуються його трагічної загибелі.

Найбільш популярною є пісня "В Україні сумні свята". Є кілька її варіантів, що відрізняються окремими образами, лексикою, поетичними засобами.

Перша строфа у багатьох варіантах однакова:

*Сего року сумні свята,
Коновальця кров пролята.* (125, 126)

Згодом словосполучення "*Сего (цього, того) року сумні свята*" замінилось іншим, більш загальним "*В Україні сумні свята*".

Є ще цікаві варіанти змін у текстах. Так, наприклад, в одних зразках говориться прямо, що Коновальця вбито ("*Вбили, вбили Коновальця*" (126), "*вбили наші воріженьки найкращого сина*" (128), " В інших це передається символічно – "*Вивісили чорну фану*" (126, 129). Чорна фана – виступає символом смерті.

Церковні дзвони з давніх-давен сповіщали людям про якусь трагічну подію. У даному разі дзвони повідомляють про смерть Коновальця:

*В церкві дзвони задзвонили:
Коновальця нині вбили.*

А в іншому варіанті присутній образ родини, що тужить. Тужить не тільки вона, а й уся Україна, по якій застогнали дзвони:

*Як почули то в родині,
Задзвонили по Вкраїні.*

Про смерть Коновальця є цікаві зразки з дещо відмінними початками.

⁶ Номери пісень дано відповідно до "Літопису Української Повстанської Армії." Т.25. Торонто-Львів "Літопис УПА", 1996.

*Чи ви чули, українці, сумную новину,
Що у місті Роттердамі Коновальця вбили.*

або:

*Чи ви чули, українці, як дзвони дзвонили
Що у місті Роттердамі Коновальця вбили.*

або:

*Розійшлася сумна вістка по Вкраїні-мамі,
Що убили Коновальця в місті Роттердамі.*

або:

*Там далеко в Роттердамі сталася новина,
вбили наші воріженьки найкращого сина.*

Об'єднує цитовані варіанти точна вказівка на місце загибелі героя – Роттердам.

У деяких варіантах показано, як загинув полковник, – *"його тіло розірвало"*. Показана і зброя, якою було вбито Є.Коновальця – *"той годинник розірвало"*.

Годинник виконує тут подвійну функцію: це і пристрій на вибухівці, і символ ліку часу, що відміряв життя Євгена.

Деякі пісні містять ймовірні історичні факти. Після смерті полковника Є.Коновальця усі підозрювали у вбивстві зв'язкового "Валюха".

"Валюх" приніс полковникові пакунок, щоб той відкрив його лише за деякий час.

*Та приніс йому дві пачки, дві маленькі скрині.
І просив не відчиняти, аж за дві години.*

Здебільшого в текстах говориться, що смерть до Є.Коновальця прийшла несподівано, тому він не встиг попрощатися зі своїм народом:

*Він з народом не прощався,
Бо на смерть не сподівався.*

або:

Ой ти Євгене Коновальцю,

*ти цього не сподівався,
що з народом українським
ти не розпрощався. (127)*

У деяких текстах простежується передбачення героєм своєї близької смерті ("знав давно, що сам загине") і показано причину її – він покладе свою голову за рідну землю – "за матінку Україну".

У коляді "Пішла вістка" до трагічної події, що сталася в Роттердамі, вплітаються мотиви, пов'язані зі здобуттям незалежності Закарпатської України того ж 1938 року:

*Б'ються браття з Закарпаття...
Аж каміння скаче,
За тобою, Коновальцю,
Вся Вкраїна плаче.*

Народ знав, що вбивство не було випадковим – "убили Коновальця, як важну особу". Його ім'я згадується поруч з іменем Симона Петлюри:

*Ми пам'ятаєм Базар і Крути,
Кривавий Париж і Роттердам,
Де впали вірні сини Вкраїни,
Де внав Петлюра і Євген!*

Або:

*Ми пам'ятаєм Базар і Крути,
криваві рани, ще й Роттердам,
де впали наші вожді України,
де згинув Семен і Євген. (531)*

За полковником "заплакала Україна. за ним затужила" (128), тому що "Вбито вождя на чужині" ("Пішла вістка", 129).

*"Рости, Коновальців дубе,
Бо Євгена вже не буде,
Рости, дубе, не хилисі,
Де він лежить, подивисі." –*

звертаються люди до дуба, щоб він не похилився, не зламався, а приніс хоча б якусь вісточку на рідну землю, яка вже давно чекає на нього. Для України є великою трагедією, що чужа земля пригорнула її сина. "Ой чужа земля накрила", – співається в пісні, і закінчується цей варіант риторичним запитанням: "Коли вернешся, мій сину, На рідную Україну?"

Особливого звучання мають пісні зі звертанням до землі, що перегукується з народними голосіннями:

*Ой ти земле, ой ти чорна,
Прийми тіло, не будь горда. (127)*

Сумуючи з приводу втрати героя, співається – "Пішов від нас рідний Батько в глибоку могилу" (128) і "він вже більше не поверне із темного гробу".

Але закінчуються пісні оптимістично:
*Не тіштесь, вороженьки, що ви його вбили,
Бо за него ви підете усі до могили.*

Або:

*Не тіштесь, воріженьки, що ви Батька вбили,
Ані Москва, ані ляхи не вб'ють нашу силу! (128)*

Або:

*За Петлюру, за вождів повстання,
Коновальця пресвятую кров,
за Соловки, каторгу, заслання,
за ЧеКа, за плями від оков –
вже встає, з великої руїни,
під прапором реву канонад,
вже встає соборна Україна:
зацвіте державно-творчий лад. (170)*

Побутування різних варіантів пісень про трагічну загибель Є.Коновальця свідчить про велику любов і шану українського народу до свого великого сина, захисника і провідника.

125. Сего року сумні свята (1)

Помірно

1. Сего року сумні свята, (2)
з Коновальця кров проллята. (2)
2. Встань Хмельницький, встань Богдане, (2)
повставайте всі гетьмани! (2)
3. Нехай лютий ворог знає, (2)
що Вкраїне воскресає. (2)
4. А ви хлопці молодії, (2)
куйте кулі сталевії. (2)
5. Куйте кулі накувайте, (2).
Україні волю дайте! (2)
6. Встань Тарасе, пробудися, (2)
на свій народ подивися! (2)
7. Як він тяжко бідує (2)
і по тюрмах голодує. (2)
8. Встань Тарасе, встань Богдане, (2)
повставайте всі гетьмани! (2)
9. Най повстане тая слава, (2)
що в степу шістьсот літ спала. (2)

126. Цього року сумні свята (2)

1. Цього року сумні свята, (2)
з Коновальця кров проллята. (2)
2. Вбили, вбили Коновальця, (2)
він навіки розпрощався. (2)
3. Прийшла вістка з Роттердаму, (2)
вивісили чорну фану. (2)
4. Ви дівчата, ви хороші, (2)
вишивайте хлопцям ноші, (2)
5. Хлопцям ноші і тризуби, (2)
Україна вільна буде. (2)
6. Встань Хмельницький, встань Богдане, (2)
повстаньте всі гетьмани! (2)
7. Встань Тарасе, пробудися, (2)
на свій народ подивися! (2)
8. Як твій народ тут бідує, (2)
Україна голодує. (2)
9. Ходить босий і обдертий, (2)
сам на себе просить смерті

Орнамент вишитої сорочки Є.Коновальця

Андрій Лупій. Портрет Є. Коновальця.
с.Зашків. Музей Є.Коновальця

Пам'ятник Є.Коновальцю у с Зашків.

Пам'ятник Є.Коновальцеві .
м. Жовкла Львівської обл. 1989

127. Ой ти Євген Коновальцю

Помірно

Ой ти Євгене Коновальцю,
ти цього не сподівався,
що з народом українським
ти не розпрощався.

Ой ти земле, ой ти чорна...
Ой ти земле, ой ти чорна...
Ой ти земле, ой ти чорна
прийми вождя, не будь горда.

Прийми його біле тіло...
Прийми його біле тіло...
Прийми його біле тіло,
щоб від вітру не зчорніло.

Прийми його білі руки...
Прийми його білі руки...
Прийми його білі руки,
що терпіли за нас муки.

Прийми його карі очі ...
Прийми його карі очі ...
Прийми його карі очі,
що не спали вдень і вночі.

128. Там далеко в Роттердамі

Повільно

1. Там далеко в Роттердамі сталася новина,
вбили наші воріженьки найкращого сина.
2. Пішов від нас рідний Батько в глибоку могилу,
заплакала Україна. за ним затужила.
3. Не тіштеся, воріженьки, що ви Батька вбили,
Ані Москва, ані ляхи не вб'ють нашу силу!
4. Не тіштеся, москалища, що герой в могилі,
бо на нашій ростуть нові сили.
5. В Україні нові сили вибухнуть вулканом,
тоді наша Україна самостійна стане.
6. Як проженем з України ворогів поганих,
тоді впадуть із Отчизни навіки кайдани.
7. Запанує в Україні наша сила рідна
залопоче прапор волі навіки побідно.

129. Світить місяць над зорями

Помірно

1. Світить місяць над зорями, (2)
закували нас в кайдани. (2)
2. Ми кайдани розірвемо, (2)
Україні волю дамо. (2)
3. Дамо волю і свободу (2)
українському народу. (2)
4. Гей ви хлопці не дармуйте, (2)
беріть кріси та й воюйте. (2)
5. Гей дівчата ви хороші, (2)
вишивайте хлопцям носі, (2)
6. . Прийшла вістка з Роттердаму, (2)
вивісили чорну фану. (2)
7. Ходить вістка по Вкраїні, (2)
вбито вождя на чужині. (2)
8. Сумні були наші свята, (2)
з Коновальця кров проллята. (2)
9. Ой ти земле, ой ти чорна, (2)
прийми тіло – не будь горда. (2)
10. Прийми тіло, карі очі, (2)
що боролись проти ночі. (2)
11. Встань Тарасе, пробудися, (2)
на свій народ подивися! (2)
12. Як твій народ тут бідує, (2)
Україна голодує. (2)
13. Встань Тарасе, встань Богдане, (2)
повставайте всі гетьмани! (2)

166. По таборах і тюрмах (1)

сл. і муз. Р.Купчинський

1. По таборах і тюрмах
карались довгі годи –
за тебе рідний краю мій,
за тебе мій народе.
2. Тихоля, Домб'є і Берест,
Береза і Бригідки,
на слухний суд прийдуть колись
як достовірні свідки.
3. І скажуть правду в очі всім –
хто нас карав без права,
і буде радість вмісто сліз,
а замість ганьби – слава.
4. Сибірські тундри, Казахстан,
Соловки і підвали –
проте таборів голод ніяк
нам сили не зламали.
5. Не вбили в серці помсти зов
кремлівські кати люті.
В серцях у нас гаряча кров
показує нам путі.
6. За смерть козацьких лицарів,
за Батурин і Крути,

- розплати час усім наспів
пора усіх розкути.
7. Кривава тінь наших вождів
Петлюри й Коновальця
зове у бій полки борців
з Москвою в смертний танець.
8. Клекоче грім грізних повстань:
"За зброю – всі розкуті!
Народе, за права повстань
до бою з катом лютим."
9. Розіб'єм тюрми ворожі,
замінімо в руїни,
а з крові нашої – в огні –
воскресне Україна!

170. Гомоніла наша Україна

Маршово

на мотив "Катюша"

1. Гомоніла наша Україна,
скаженів, лютився комунар –
трупи, тюрми, скрізь одна руїна,
розходивсь червоний Сталін-цар.
2. Надаремно лютитися катюго,
не згасиш ти кров'ю цей пожар,
що горить вже у серцях народу –
мало помсти, мало буде кар!
3. В день святий народного повстання
сипнемо героїв міліон,
прийде час державного повстання –
ми грудьми обставимо кордон.
4. За Петлюру, за вождів повстання,
Коновальця пресвятую кров,
за Соловки, каторгу, заслання,
за ЧеКа, за плями від оков –
5. вже встає, з великої руїни,
під прапором реву канонад,

вже встає соборна Україна:
зацвіте державно-творчий лад.

531. Розвеселімся всі купно нині (Колядка)

На мотив "Возвеселімся"

1. Розвеселімся всі купно нині:
Христос родився в бідній ясині.
Співаймо друзі по Україні,
най пісня лине в наш Київ.
2. Хай пісня лине в столицю Київ,
хай гомін б'ється в святій Софії,
нехай здригнуться софійські мури,
нехай повстане весь наш народ.
3. Ми пам'ятаєм Базар і Крути,
криваві рани, щей Роттердам,
де впали наші вожді України,
де згинув Семен і Євген.
4. Ми торжествуєм, шлем привіт друзям:
друзям в Сибіру і по тюрмах,
що плачуть, тужать за Україну –
за Україну Самостійну.

Пішла вістка

(Повстанські колядки)

Пішла вістка по Вкраїні –
Вбито вождя на чужині.
Прийшла вістка з Роттердаму
Вивісили чорну фану
На той самий святий вечір,
Як ми вечеряли,
Наші браття з Закарпаття
Кровцю проливали.
Б'ються браття з Закарпаття,
Аж каміння скаче,
За тобою, Коновальцю,

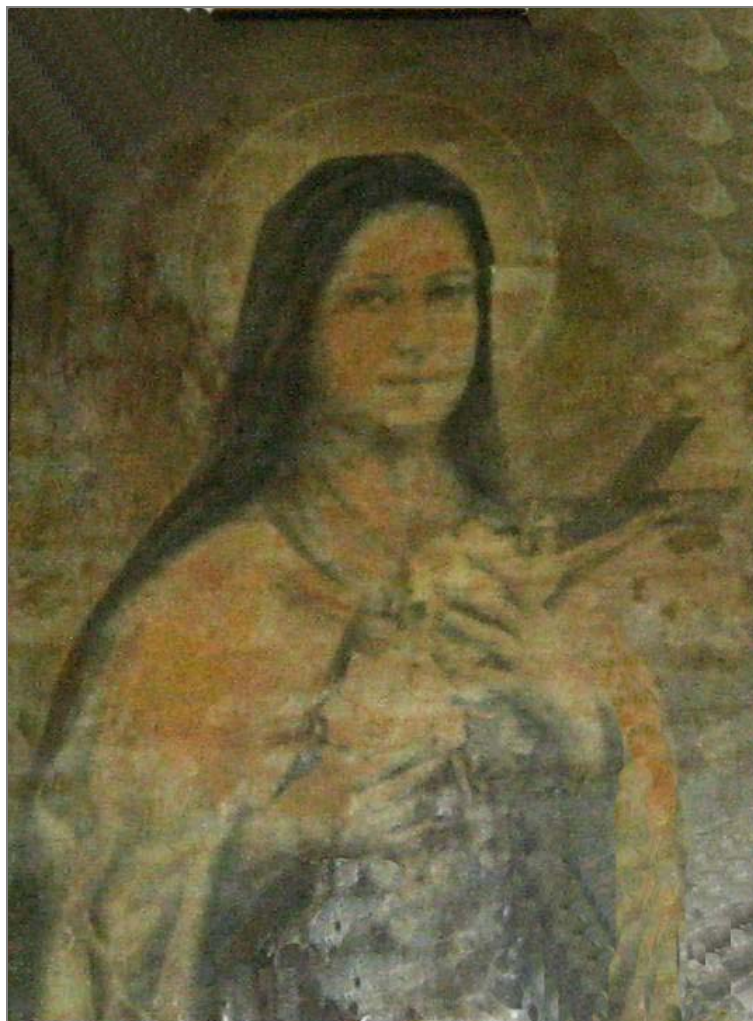
Вся Вкраїна плаче.
Та най плаче, та най плаче,
Колись перестане.
Наша славна Україна
Самостійна стане!

МОЛИТВА УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІСТА

Україно, Мати Героїв, зійди до серця мого, прилинь бурею вітру кавказького, шумом карпатських ручаїв, боїв славного Завойовника Батька Хмеля, тріумфом і гуком гармат Революції, радісним гомоном Софійських Дзвонів. Нехай в Тобі відроджуся, славою Твоєї опромінюся, бо ти – все життя моє, бо Ти – все моє щастя.

Задзвони мені брязкотом кайдан, скрипом шибениць в понурі ранки, принеси мені зойки катованих в льохах і тюрмах, і на засланні, щоб віра моя була гранітом, щоб росли завзяття, міць, щоб сміло я йшов у бій так, як ішли герої за Тебе, за Твою славу, за Твої Святі Ідеї; щоб помстити ганьбу неволі, потоптану честь, глум катів Твоїх, невинну кров помордованих під Базаром, Крутами, в Кінгірі і Воркуті, геройську смерть героїв Української Нації, Української Національної Революції – полковника Євгена Коновальця, Басарабової, Головінського, Шухевича, Бандери та славу смерть Данилишина і Біласа, і тисяч інших не знаних нам, що їх кості порозкидані або тайком загребені. Спали вогнем життєтворчим всю кволість у серці моєму. Страху нехай не знаю, що таке вагання. Скріпи мій дух, загартуй волю, у серці замешкай моєму!

У тюрмах і тяжких хвилинах підпільного життя рости мене до ясних чинів. В чинах тих хай знайду я смерть солодку, смерть в муках за Тебе, і розплинуся в Тобі я, і вічно житиму в Тобі, Відвічна Україно, Могутня і Соборна!

Ікона Божої Матері родини Коновальців

С. Зашків. Будинок родини Коновальців.
Поруч – пам'ятник Є.Коновальцю та дуби, які посадив
батько Є.Коновальця

Серветка, вишита мамою Є.Коновальця

ДЖЕРЕЛА:

1. “Золота книга української еліти”, Т II, Київ, Євроімідж, 2001,
2. *Мірчук Петро*. Євген Коновалець. Львів. 1990
3. Євген Коновалець. Визначні постаті визвольної боротьби. – Стрий. 1992. –
4. “Військовий вісник”, рік 2, ч. 4, черв. 1928
5. Вадим Скуратівський. Виклик знавіснілому сторіччю. – газ. "День" №95 23 травня 1998
6. *Дашкевич Ярослав*. Полковник Євген Коновалець та його політичний заповіт. – "Гомін України". **September 12, 2007**. Торонто
7. *Мірчук Петро*. Євген Коновалець - Лідер українського визвольного руху –
8. В борні за Україну. /Укладачі М.Довгань, Г.Малишева, М.Максимик, І.Франецька. – Львів. 2001

ЗМІСТ

СИМВОЛ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ.....	2
Огнева Людмила. Символ української нації.....	5
Декалог Українського Націоналіста.....	10
12 прикмет характеру Українського Націоналіста.....	10
Є. КОНОВАЛЕЦЬ У ВІРШОВАНІЙ ПАМ'ЯТІ НАРОДУ.....	13
ОУН.....	13
Верес Микола. На смерть провідника.....	14
Фесюк Галина. Євгену Коновальцю.....	15
Фесюк Галина. Пам'ять.....	16
Роман Пастух. Євген Коновалець.....	17
Михайло Максимик. Звіт.....	18
М. Галечко. Євген Коновалець.....	19
Б. Стельмах. Звіdomлення для полковника Коновальця.....	20
Марія Каравацька. Памяті Полковника.....	21
Володимир Довгань. У Роттердамі дзвони б'ють.....	22
Є. КОНОВАЛЕЦЬ – У ПІСНЯХ УПА.....	23
125. Сего року сумні свята (1).....	27
126. Цього року сумні свята (2).....	28
127. Ой ти Євген Коновальцю.....	33
128. Там далеко в Роттердамі.....	34
129. Світить місяць над зорями.....	35
166. По таборах і тюрмах (1).....	36
170. Гомоніла наша Україна.....	37
531. Розвеселімся всі купно нині (Колядка).....	38
Пішла вістка.....	38
МОЛИТВА УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІСТА.....	39
ДЖЕРЕЛА:.....	42

Історико-літературне видання

СИМВОЛ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Автор-укладач
Людмила ОГНЄВА

Оригінал-макет
Комп'ютерний набір та верстка
Людмила ОГНЄВА

Зразок вишивки сорочки Є.Коновальця
Людмила ОГНЄВА

Підписано до друку . Формат
Ум.друк.арк. . Друк лазерний. Зам. № .Наклад 100
прим.

Віддруковано у друкарні "Норд Комп'ютер" на цифрових
лазерних видавничих комплексах Rank Xerox DokuTech 135 і
DocuColor 2060.
Україна, м. Донецьк, 83003, вул. Разенкова, 6,
Тел.: (062) 389-73-82, 389-73-86

